

**EGZAMIN MATURALNY
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015**

**JĘZYK UKRAIŃSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**PRZYKŁADOWY ZESTAW ZADAŃ
DLA OSÓB Z AUTYZMEM, W TYM Z ZESPOŁEM ASPERGERA (A2)**

Czas pracy: 170 minut

GRUDZIEŃ 2013

Завдання 1. (13 балів)

Арсеній Троян

Чи зникло радіо?

Радіо для мене завжди було чимось особливим. Я не пам'ятаю, як і коли воно в нас з'явилося, але точно пам'ятаю, що було ввімкнене постійно. Цей жовтуватий приймач біля годинника з білим кружальцем навколо ручки гучності, яке з'явилося в результаті багаторічного користування-крутіння, був повноправним членом сім'ї. Малим я не пам'ятаю, коли його вимикали, хоча й не слухали особливо. Мабуть, це був дух, який оберігав будинок від телевізійної нечисті та часово-безмовного божевілля.

Міському жителю важко зрозуміти всю жахливість тиші, та це й неможливо, бо в місті кожен куточок простору зайнятий якимось звуком: від гулу трамваю до глухого рокоту води в батареях; від праведних співів на площі до стогону знедолених біля смітників. У селі безмовність вбиває, а якщо й не вбиває, то калічить [...]. От проти цього всього люди тримали вдома ладан і, подібну на мою, державну радіоточку.

Радіо відіграло важливу роль не тільки в екзистенційно-містичному житті, а й у календарно-побутовому існуванні сільської людини. Радіоточка завжди починала новий день, декого вона піднімала на роботу в полі; дехто прокидався, щоб не спізнитися на автобус до райцентру (на роботу чи на базар за насінням).

Ера життя з радіо закінчилася раптово і в одну мить.[...] Але тепер [...] – супер технологічна ера. Село вже не те, що в дев'яностих. Кожен – сам за себе, немає череди та вечірніх посиденьок бабусь на лавочках, люди стрімко апгрейдяться¹, щоб бути схожими на міських, і вже не те, що телевізор – комп'ютер у кожного, а якщо телевізор, то не один [...]. Ну, телефони є навіть у котів – усі з Інтернетом. Навіть говорять, що у Веселих Корчах механізатор купив айпад.

Проте чи зникло радіо? Аж ніяк. Гаджетів так багато, що бідні люди не знають, що з ними робити, але купують все нові й нові, не встигнувши розібратись у старих. Телебачення на великих та пологих екранах виглядає гидко й примітивно: що не вмикнеш, то побачиш або жорстокість, [...] або взагалі щось таке, що ні в які ворота... І люди помаленьку дістають із горищ старі радіоприймачі чи купують нові, щоб увімкнути й просто розслабитися.

¹ Апгрейдяться (англ.) модернізуються, оновлюються.

Завдання 1.1. (1 бал)

До якого стилю слід віднести цей текст?

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.2. (2 бали)

Які словосполучення автор використовує, щоб зобразити споживацький характер сучасного суспільства? Наведи 4 приклади.

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.3. (2 бали)

До якого типу лексики належать слова *айпад, гаджет, апгрейдитися*? З якою метою автор їх використовує?

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.4. (1 бал)

Поясни фразеологізм *“ні в які ворота не лізе”*.

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.5. (1 бал)

Визнач тезу останнього абзацу.

.....

.....

.....

.....

Питання вивчення мови ліричних творів є актуальним у сучасній методиці й у шкільному курсі української літератури. Шкільна практика свідчить, що найчастіше учні старших класів правильно визначають ідею вірша, але часто залишаються байдужими до почуттів і переживань ліричного героя. Лірику визначають як один із трьох основних літературних родів, у якому навколишня дійсність зображується шляхом передачі почуттів, настроїв, переживань, емоцій ліричного героя чи автора.

Про значення поезії в житті людини І.Франко зазначав: «Ціль поезії – викликати в душі читателя живі образи тих людей чи речей, котрі нам малює поет, і ними будить ті самі почуття, які проймали душу поета в хвили, коли творив ті образи». Основне завдання вчителя на уроці української літератури під час вивчення ліричного твору – донести до свідомості учнів красу поетичного слова, збудити в душах школярів позитивні емоції та почуття, навчити визначати ідейно-тематичне багатство вірша, особливості індивідуальної творчої манери письма митця.

Основою поетичного твору є відтворення почуттів, настроїв, властивих ліричному героєві, що передається за допомогою образної, глибоко емоційної мови автора. Загальновідомо, що у ліричних творах мова лаконічна і експресивна, багата на тропи і фігури. Кожне слово, навіть його звучання несуть на собі певне змістове й емоційне навантаження. [...]

Глибина сприймання учнем-читачем ліричного твору залежить від широти, культури його почуттів, емоційної чуйності, здатності проникати у внутрішній світ людини. Відомий методист сучасності Н. Волошина стверджує: «...ліричні твори сприймаються дещо утруднено не тільки підлітками, а нерідко й старшокласниками, тому важливо створити умови, щоб учні якомога повніше пережили почуття, виражені у виучуваній поезії, пройнялися роздумами». Сприймання і розуміння учнями мови ліричних творів (поетики) мистецтва мови поезії – зумовлюється багатьма факторами: особливостями ліричної поезії, своєрідністю художньої манери поета, характером ідейного змісту творів, загальним розвитком дітей, їх життєвим досвідом. І. Семенчук зазначив, що «аналіз художньої майстерності письменника – чи не найскладніший етап у вивченні літературного твору. Словесник має показати учням, як за допомогою мови письменник «ліпить» образи, організовує композицію, щоб найяскравіше втілити ідею твору». [...]

Завдання 1.6. (1 бал)

Поясни, чому у словосполученні «ліпить» образи перше слово написано в лапках? Як ти розумієш значення цього словосполучення?

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.7. (2 бали)

З якою метою учні читають поезію? Наведи 2 аргументи. Відповідай лише власними словами.

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.8. (2 бали)

Склади план до тексту.

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 1.9. (1 бал)

Запиши антоніми до слів:

лаконічний

актуальний

Завдання 2.

Wybierz jeden z dwóch poniższych tematów i napisz wypracowanie. Na napisanie wypracowania masz maksymalnie sześć stron.

Тема 2.1.

Чи людина формує своє середовище і чи оточення формує людину? Обґрунтуй свою думку, посилаючись на фрагмент есе Ю. Андруховича та інший текст культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів.

Місто-корабель

Навряд чи король Данило Галицький, засновник Львова, знав про те, що терен, вибраний ним для найдавнішого з майбутніх міст європейського Сходу, має одну вельми цікаву географічну прикмету. Пригадую той побожний і майже дитинний захват, який охопив мене в мить, коли я довідався про неї. [...] Суть згаданої прикмети полягає в тому, що територією міста, його майже скрізь побрукованими й замуrowаними пагорбами, проходить вододіл двох морських басейнів – Балтійського та Чорного. [...]

Замість цього вдамося до засадничо протилежної метафори – не до вододілу (того, що розділяє), а до чогось (я поки що не знаю, до чого саме), що об'єднує. Для політиків це могло б стати нагодою знову поговорити про балтійсько-чорноморську ідею. Але я не зовсім політик, точніше кажучи, зовсім не політик. Тож я хотів би думати й говорити про щось інше. Наприклад, про львівську міську каналізацію – річку Полтву: років ще триста тому нею ходили вітрильники з Гданська і Любека, а в її водах голими руками ловлено змієподібних атлантичних вугрів.[...]

Львів повниться атмосферою середземноморської культури – якщо змусити себе її шукати. Окрилений лев св. Марка на будинку венеційського консула Бандінеллі (площа Ринок), як і флорентійський двір чи бездоганна смарагдова соррола Домінікани не є чимось екзотичним на малі міста. [...]

Романські акценти значною мірою доповнюють чи радше врівноважують акценти візантійсько-грецькі. І справа не тільки у візантійському обряді українських церков. Справа в особливій візантійській ментальності, котра є, можливо, найсуттєвішою перешкодою при нашому входженні до Європи, але й, можливо, найсуттєвішим нашим захистом від цього входження. Вона – як церква Успіння Пресвятої Богородиці з вежею Корнякта – ніяк її не затреш і не викреслиш. [...]

Однак, наша подорож на Південь цим не вичерпується. Адже я ще не згадував про вірменів, які реемігрували у Львів переважно з Криму, де войовничий іслам залишав їм дедалі менше простору для храмів і крамниць. Від них бере початок відчутний у місті орієнтальний первень. Перські килими львівського виробництва вважалися гарнішими від власне перських, не кажучи вже про пахощі, про різноманіття ароматів – імбиру, кардамону, шафрану, перцю, мускусу, цинамону; саме вірмени спричинилися до прянощів львівського міського життя. [...]

Якщо ж згадати про гебреїв, то вони з'явилися у Львові ще раніше, ніж вірмени, десь наприкінці XIV ст. І були серед них не тільки ганчірники, шинкарі й лихварі, котрих зі святим обуренням таврував своєю розлогою латинською віршею з XVI ст. Себастьян Фабіян Кльонович [...].

Однак, були серед них і вчені талмудисти й астрологи, і чорнокнижники, а також, сподіваюся, знавці халдейської мудрості, власники таємних знань. [...] Навіть львівська рослинність зберегла незаперечні ознаки цієї «всьогості». Балтійська сосна і кримський кипарис без проблем співіснують у львівських садах, кожен з яких сміливо можна було б назвати ботанічним.

Ми, люди, є створіннями нерозважними і невдячними, приреченими на те, аби вічно щось тратити. Ніколи не дооцінюємо того, що маємо, чим обдаровані згори. Одна з моїх улюблених книжок, «Історичні проходи по Львові» Івана Крип'якевича, містить печальний розділ про вже неіснуючі святині. Часом себе запитую: якби цю книжку було написано не 1931 року, а нині – наскільки довшим і гнітючим був би цей розділ? Мені бракує у Львові Золотої Рози. Мені бракує татарської мечеті й татарського цвинтаря десь під Високим Замком – у XVII ст. його ще показувано заїжджим збирачам вражень. Мені бракує багатьох інших речей, серед яких були і щорічні львівські карнавали, і недільні банкетні для жебраків, і напівфантастичний звіринець в околицях Погулянки.

Дехто з нас прагне порятувати їх бодай віршованим рядком. Але вони зазвичай не даються і вислизають. Бо Львів – це насправді корабель-привид.[...]

Нашарування культур – це не тільки свято стертих кордонів, це також і кров, бруд, етнічні чистки, людожерство, депортації. Напевно, я обмовився і повинен би був говорити про «нашарування антикультур». Адже й воно неминуче у поліетнічних середовищах. [...]

Як бачите, я не дотримав обіцянки говорити про те, що єднає. Може, хоч гідним закінченням спробую врятувати ситуацію? Теза про неподільність культури не завше виглядає переконливо. Культура Півночі й культура Півдня, культура Сходу і культура Заходу (зважмо при цьому, що існують також Північний Схід і Південний Захід, і вони мають своїх антиподів, і все це має безліч нюансів) є поняттями настільки ж невизначеними, наскільки й непоєднуваними. [...]

Але завдяки цьому саме тут і зараз, наприкінці століття і тисячоліття, маємо чудову нагоду бути пасажирами одного з кораблів, який пливе, як здається нам, у загалом передбачуваному напрямі. Можливо, це навіть ковчег, де, як завжди у старому еkleктичному Львові, нас зібрано, щоб урятувати кожної тварі по парі. Можливі й інші метафори з кораблями – п'яний корабель, корабель дурнів, корабель смерті. А може, як у Рота, – місто стертих кордонів, пливучий Трієст, мандрівний Львів, Львув, Львов, Лемберг, Леополіс, Сингапур...

Тема 2.2.

Проаналізуй наведений твір. Визнач тезу й обґрунтуй її. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів.

Василь Симоненко

Крик XX віку

У небі тішились хмари,
У небі сонце пливло,
Під небом кривавіли чвари
І лютувало зло.

Земля, вагітна скорботою,
(Відчай їй груди тне)
Над кривдою і підлотою
Народила в муках мене.

Народила, немов надію,
Колисала ночами без сну:
– Може, від тебе помолодію,
Може, побачу весну...

Може, твій струм і атом
Вгамують нестерпний біль, –
Голосила над віком двадцятим
Найгеніальніша з породіль.

Голосила велика мати,
Благала, кричала мені,
Щоб став я жорстоким катом
Недоумства, підлоти й брехні.

І стою у злобі по коліна
З серцем, повним ганьби й проклять.
Божевільні каліки й руїни
У зіницях моїх миготять.

Що залишу майбутньому дневі,
Чим ділитися буду з ним?! –
Вибухають бомби водневі
На обпеченім лобі моїм!

А люди забавляються, мов діти,
Катам співають гімни холуї,
І генерали мріють посадити
На всій планеті атомні гаї.

Ридаю і кричу, гилю себе у груди,
Волосся патраю з сідої голови:
Що можу я, коли дрімають люди?
Що можу я, коли заснули ви?

Dotted lines for writing.

Możesz kontynuować na następnej stronie.

Ruled writing area consisting of multiple horizontal dotted lines for text entry.

Możesz kontynuować na następnej stronie.

A series of 25 horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for writing or drawing.

BRUDNOPIS
(nie podlega ocenie)